

De mannen die het gas doen branden

VECHTEN OM ELKAARS OLIE EN GAS ONDER DE GROND TE HOUDEN

Er is geen tekort, maar net een overaanbod aan aardgas en –olie, zegt AVIEL VERBRUGGEN. Geopolitieke steekvlammen zoals in de Krim hebben alles te maken met een dalende vraag, waardoor energieproducerende landen vechtend over de grond rollen om als eerste in de rij van de verkopers te staan.

Bart Sturtewagen wil de complexiteit van de energiewereld vatten vanuit enkele extreme gebeurtenissen zoals Fukushima en de Krim-crisis (*DS 28 maart*). Terwijl het andersom moet: de onderstromen van materiële realiteiten (geografie, voorraden, atmosfeer), technologie, en geconcentreerde belangen (financieel, politiek, ideologisch) vormen de lavastromen waaruit de erupties ontstaan. Fukushima is een gevolg van een falende technologie, Duitsland maakt geen ‘bocht van 180 graden’ en de duurzame energie leidt er niet tot ‘fors oplopende stroomkosten’, zoals Sturtewagen beweert. Integendeel: Duitsland is een pionier in energieland. De Krim-crisis is geen bepalend moment en ze veegt de duurzame energietoekomst zeker niet van tafel. En schaliegas is geen reddende engel, en ook het dode paard van de atoomenergie zal de wereld geen meter verder brengen.

Overaanbod aardolie en -gas

Fossiele brandstoffen leveren nog meer dan vier vijfde van alle energie wereldwijd. Hun verbranding en gasvormige vervluchtiging veroorzaken ernstige milieuproblemen, met als uitschieters: de luchtvervuiling en de stijgende concentratie van langlevende broeikasgassen in de aardatmosfeer. De unieke aardatmosfeer is onvervangbaar, en vandaag al onomkeerbaar oververzadigd met broeikasgassen. Iedere dag verkleint de kans om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur lager dan 2 graden Celsius te houden.

Iedere dag beseffen meer mensen en politieke leiders dat de uitstoot van broeikasgas dringend en drastisch moet dalen om tegen 2050 in de buurt van nul te belanden. Dergelijke daling betekent de quasi volledige vervanging van fossiele brandstoffen door hernieuwbare energie, gekoppeld aan veel minder gebruik. Naast al haar andere risico's en nadelen, is atoomenergie in deze ombouw een lastpak, verre van een deel van de oplossing.

Enerzijds moeten we snel en drastisch minder aardolie en aardgas verbranden, anderzijds worden aardolie en aardgas steeds massaler opgepompt uit de aardkorst en zeebodems. De meest geslaagde, maar uiterst gevaarlijke, 1 april grap aller tijden is dat er op korte termijn een tekort dreigt aan winbare fossiele brandstoffen op aarde. Dat klopt niet. De kern van de mondiale energiegeopolitieke conflicten is net de spanning tussen het overaanbod van aardolie en -gas en de drastische vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen.

Vechten voor energie

Oliemultinationals en exporterende landen vechten voor een eerste plaats aan het verkooploket. Vechten is hier wel erg letterlijk. De voor het Westen vriendelijke

olielanden (zoals Qatar of Saudi-Arabië) garanderen de oliemultinationals ruimte en bescherming van eigendom en winsten. Vijandige landen doen dit minder of niet (zoals Iran of Venezuela). Vijandige landen worden door embargo (Iran), binnenlandse onrust (Venezuela), burgeroorlog (Soedan), regelrechte invallen (Irak), of combinaties van deze vechtvormen (Libië), in hoge mate of geheel van de internationale markten verdreven.

Het energiegeopolitieke doel van de oorlogen in het Midden-Oosten en Afrika is niet de verovering van meer olie- en gasvelden om ze te exploiteren, maar de verlamming ervan om vijandelijke olie en gas in de grond te houden. Verlammen is ook gemakkelijker dan veroveren: wakker binnenlandse onrust of burgeroorlog aan, en als dit niet lukt leg je een embargo op, daarvoor is altijd wel een reden te vinden.

Rusland en zijn olie- en gasmultinational Gazprom houden zich uit het schietveld van de energiegeopolitieke gevechten. De vernieling van Irak en Libië, het embargo tegen Iran, heeft Rusland aanvaard, mee profiterend van de uitschakeling van concurrenten. Maar de tegenzin neemt toe omdat Rusland zelf in het strijdvizier belandt. Kaukasus extremisten die aanslagen plegen en lokale oorlogen voeren. Vroegere sovjetolie-staten in de Kaspische regio zijn geliefd bij het Westen, met plannen voor gaspijplijnen naar Europa om Rusland heen. Oekraïne ligt geografisch in het centrum van de Rusland-Europa gasstraten. Het snel groeiende aanbod van vloeibaar aardgas uit Qatar – waarvan een derde van de capaciteit nu niet wordt benut – maakt dat ze een boycot van Gazprom-gas wel zien zitten. De conflicten in Oekraïne en de Krim zijn veeleer een eruptie van energiegeopolitieke spanningen, dan een ‘bepalend element’ ervan.